

Šteje vsak četrtlet in
veča s poštno vred ali
v Mariboru s poštnim
dom za celo leto 12 din.,
pol leta 7 din., četrt leta
4 din. Izven Jugoslavije
35 din. Naročnina se pošilja
na upravištvu "Slovenski
Gospodarje" v Mari-
boru, Koroška cesta št. 5.
Leta se dopolnjuje do od-
povedi. Naročnina se pla-
čuje v naprej.
Telefon interurban št. 113.

Posamezna številka stane 2 kroni ali 50 para.

Polština v državi SHS pavlirana.

Uredništvo: Koroška cesta
št. 5, Rokopis se ne vre-
dajo. Upravištvu spreje-
ma naročnine, inserate in
reklamacije. Cene insera-
tom po dogovoru. Za re-
klamne oglase primeren
popust. Nezaprite reklama-
cije so poštno proste.
Čekovni račun poštnice,
urada Ljubljana št. 10.603.
Telefon interurban št. 113.

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

5. številka.

Maribor, dne 2. februarja 1922.

56. letnik.

Kedaj bodo volitve?

Naša stranka stoji na stališču, da se naj nove volitve v narodno skupščino čimprej izvedejo, da tako volilci popravijo zmoto, ki so jo izvršili pri volitvah 28. nov. 1920. Edino potem novih volitev je mogoče priči do tega, da dobimo boljšo vladno, boljšo upravo za našo državo. Sedanja vlada, v kateri sedijo demokrati (liberalci), radikali, Turški in slabostojni, nima niti volje, niti zmožnosti, da bi zboljšala ali vsaj skušala zboljšati sedanji nevdržljivi položaj. Zategadelj vse treznostne stranke v narodni skupščini zahtevajo nove volitve. Gotovo namreč je, da bi volitve v državni zbor položaj v naši državi mahoma spremenile. Na krmilu lepe naše države bi po novih volitvah bile stranke, ki, četudi se mogoče razlikujejo po političnih naziranjih, kate- re bi se složile v borbi za ozdravlje- nje naše valute in drugih gospodars- kih zadev.

A kaj se govori v narodni sku- pščini? Duševne vodje demokrats- ke stranke izjavljajo bolj svojo željo, nego svoje prepričanje, da se dve leti ne bo volitev. Sedaj se volitve zavl- čujejo s poroko kralja Aleksandra, — poznaje s kronanjem in tako bodo se- danje vladne stranke vedno našle po- voda dovolj za umetno zavlačevanje.

Valec tega se bo sedanji mučni položaj, v katerem se nahaja naš de- lavec, kmet, obrtnik ter drugi srednji in mali sloji, trajal dalje. In kaj sle- di temu? Vsled neznosnih zvišanih no- vih in starih davkov bo kmet prišel še tekom leta 1922 v gospodarsko za- gato: ne bo imel denarnih sredstev in se bo zadolžil. Ker pada vrednost na- šega denarja vedno bolj in bolj, ra- ste draginja in delavec bo udarjen in postal bo razburjen, opravičeno raz- burjen še bolj. Obrtnik bo vsled dra- ginje blaga in delavskih moči in vsled davčnih bremen uničen. In vse sku- paj, kar sem tu našel, nas vodi z na- glasi koraki nesreči nasproti.

Rešitev je edino v tem, da dobi- mo potom novih volitev novo, trezno, gospodarsko čutečo večino v narodni skupščini. Naloga te večine naj bude: znižati državne izdatke in odpraviti slabo gospodarstvo. Vojstva imamo urikat preveč. Tu lahko prihranimo najmanj 4 milijarde K (4000 milijonov K), število uradnikov se mora znižati. Stediti treba začetni povsod, kjer se sedaj brezvestno izmetava davčni de- nar.

Kmet se zna tako marljivo delati, in se truditi, obrtnik zna biti marljiv kot mravlja, delavec se zna mučiti od zore do mraka za vsakdanji kruhek, vse to ne bo preprečilo nesreče polo- ma. Edino nove volitve so naš spas.

To sem napisal, da se bodo naši ljudje vedeli ravhati in da bodo tudi znali, da sedanja vlada in stranke, ki so v njej, lovijo ljudske volje, sodbe volilcev in nočejo novih volitev.

Franjo Zebot.

Vladina zaupnica.

Vlada si je pridobila te dni zaup- nico na preostankih našega parlamen- ta in sedaj se postavlja z njo ne glede na to, da je po celi državi na globoko in široko razvneto skrajno nezaupan- je proti njej. Govori opozicijskih govornikov, ki so trdo prijemali vla- do ter dajali resne opomine in nasvete so bili glas vpijočega v puščavi.

Vladni poslanci se sploh ne bi- gujo za take govore in za take raz- prave, češ, saj imamo večino in ka- dar pride do glasovanja, bomo pa gla- sovali za vladno, pod katero se nam tako dobro godi, pa naj bo še tako ne- sposobna, in naj opozicija in narodna večina to ali ono govori. Mi vladamo, mi smo vlada, sami se nastavljamo in sami si izdajamo tudi zaupnice in po- hvale, tako si mislijo naši vladinovi in teh načel se tudi korenito drže, iz- dali so si torej zopet enkrat zaupnico in za ta slovesen čin svoje glasoval- ne masine so si zbrali prav primerno in prikladno dobo.

Draginja raste, promet propada in kmalu bodo siromašni kraji popol- noma odrezani od rodovitnejših pokra- jin, odkoder je doslej prihajala pre- hrana. Listi že pišejo, kako preti naj- hujsa lakota siromašni Dalmaciji. Saj ni čudno! Hrana, ki je že davno na- kupljena v Hrvaški, se sedaj ni do- spela. Vagoni, natovorjeni s hrano v Osjeku, so se odpeljali in odpravili začetkom novembra, pa še do danes niso dospeli do svojega cilja in laž- nega naročnika v Dalmaciji. Bog zna, kje so zaostali. Hrana in blago se neke kvare, ljudje pa stradajo ter z obupom gledajo v bodočnost, katero ustvarja naša, s ponovno nezaupnico kronana vlada.

Pol leta že naglašava vlada potrebo varčevanja in razmetuje in razsiplje milijarde. Nered je že tako velik in nasilen, da se razni primanjkljaji ali pa sleparije še-le tedaj izsledijo, ka- dar zareži praznina, kjer so bili še večeraj nakopičeni milijoni. Cariniki v Bitolju so morali pokrasti 6 milijonov dinarjev, da je višjim oblastnikom sploh padlo v oči, da se krade in sle- pari. Drzne tatvine in golufije so v zadnjem času na dnevnem redu in skoraj pri vsaki igri glavno vlogo kak višji uradnik. Veliko število so jih že zaprli seveda še-le potem, ko so že milijone pokradli, prej se ni o- pazilo — in to bo menda edino znižan

je sirašovite uradniške amade, ki se že tako dolgo obeta.

Kakor hitro prikipi tu ali tam ne- red do vrhunca in zapreti strahovit polom, kakor na primer sedaj pri pro- metu, se gospodje zberejo ter si v dolgih govorih mečejo krivdo kakor žogo iz roke v roko, iz kabineta v kabinet. Polom je tu, lepo se dožene, kaj se vse ni storilo, kaj se je zamu- dilo, ko pa pride do vprašanja zakaj, se pa prometni ministar izgovori na finančnega, da mu ni dal dovolj mi- lijonov, ta pa zopet pravi, da jih ni niti zahteval.

Primerov popolne brezbrčnosti, ali bolje rečeno, brezvestnosti pri u- pravljanju z narodno imovino bi lah- ko našli dolgo vrsto, pa ni potreb- no, ker se to itak vidi in občuti v javnem življenju vsak čas in pri vsa- kem koraku, povedati bomo samo še to, da s samopasnostjo naših vlad- norcev tudi njih samoljublje ne pozna nobene mere in meje. Ne vidijo in ne priznajo perečih stvari in vprašanj, ki so tu, ampak trdovratno pojejo svo- jo pesem dalje.

Kako so samostojni in liberalci nalagali sloven. narod.

So gotovi ljudje, ki brez laži ži- veti ne morejo. V laž plavajo, od nje se redijo, kakor ribe v vodi. Kar je voda za ribo, to je laž za take ljudi. Lažnjivi kljukci — to je premila sod- ba za nje.

To velja ne samo za poedince. — Tudi za cele stranke velja označba la- ži in hinagstva, s čimer je opredelje- no celo njihovo bistvo. Taki lažnjivi kljukci prve klase, da se poslužimo srbskega izraza, so liberalci. Naslov imajo od svobode (libertas — svoboda), po svojem načelu in delu pa so naj- večji nasprotniki ljudske svobode. Po njihovem programu bi naj liberalna, takozvana svobodomiselná intelligencija komandirala celemu narodu, ga po- litično zasluževala, oropala verske svobode in pravice do verske vzgoje misline, v gospodarskem oziru pa ga izkoriščevala za nikdar dovolj pol- ne malhe brezvestnega kapitalizma.

Prvoklasni lažnjivi kljukci so tudi sinovi meščanskega liberalizma na- deželi — samostojni kmetijci.

Ko so ti kmetjski liberalci prvokrat stopili na pozorišče slovenske javno- sti, so se jim vsa usta cedila same slovenske samostojnosti. Ljudje na de- želi so jim verjeli, ker so mislili, da so samostojni agitatorji poštenjaki. Ko pa so samostojni agitatorji zavzeli svoje sedeže v ustavotvorni skupščini

v Beogradu, so se pokazali v pravi luči lažnjivega liberalizma, s katerim jim je napolnjena duša in srce. Prva njihova dela v Beogradu so pokazala, to, kar dokazujejo vsa njihova dela, da so lažnjivi in varalci.

Ogoljufali so naše ljudstvo zlasti v vprašanju avtonomije Slovenije. Sa- mostojnost so obljubljali, glasovali pa so za centralistično ustavo, ki je pri- pravila grob slovenske samostojnosti in avtonomije. Sedaj pa hočejo ta grob izkopati do dna, in končnovoljavno v njem zagrebsti avtonomijo v Sloveniji. V beograjskem parlamentu je te dni zaključil svoje delo odbor za razdeli- tev države na oblasti ali pokrajine.

V tem odboru je Slov. ljudsko stranko zastopal dr. Hohnjec, samo- stojno Drotlenik, pozneje Rajar, demo- kratsko pa dr. Kukovec. Dočim se je Slovenska ljudska stranka po svojem zastopniku dr. Hohnjecu energično in dosledno borila za avtonomijo Sloveni- je in Hrvaške, je slovenski samostoj- než (?) Drotlenik izjavil, da se naj Slovenija razdeli na dve pokrajini, katerima ni treba prave avtonomije, ker baje naš narod avtonomije niti ne zahteva, in ker je tista samouprava, ki jo baje naša stranka nudi sloven- skemu narodu, večja, nego je bila sa- mouprava v nekdanji državi. Dr. Hohnjec je Drotlenika tako energično zavrnil, kakor tak izdajica slovenska samostojnosti zasluži.

Samostojno-kmetijski klub v Beo- gradu je potem odpoiskal nerodnega Drotlenika in mesto njega poslal v od- bor dolgočasnega Rajarja. Toda tudi ta mož je zadnje sejo odbora za raz- delitev države porabil za to, da se je z demokratom dr. Kukovcem izjavil za razdelitev Slovenije in za pokop av- tonomije nerazdeljene Slovenije. Naš narod bo tem ljudem dal plačilo, ki ga zaslužijo politični lažnjivi in va- ralci.

Politični ogled.

Kraljevina SHS, Pred par- lamentom je zadnji dni razlagal mini- strski predsednik Pašić, kako zunanja politika je doslej vodila naša vlada. V svojem govoru ni povedal nič druge- ga kot to, kar že vemo, da so nas do- sedaj pristigli na vseh koncih in kra- jih in da se nimamo natančnih mej napram nobeni sosedni državi. Z ita- lijo mi ne bomo sklepali po Pašićevem zatrdilu tako dolgo nobenih trgovin- skih pogodb, dokler ta ne izpazni čis- to nam priznanega ozemlja. Sploši se bile zadnje seje narodne skupščine precej burne. Ministrski svet je za- pal zbornici, da bo dobival eks-cesar- kal na leto 6 milijonov frankov pla-

Zaklad na otoku.

Iz angleškega prevedel Paulus.

(Dalje.)

V njegovem smehljaju je ležala o- nemogla slabotnost in zlobnost, — iz njegovih oči pa je sijalo preziranje in — izdajstvo

XXVI.

Kmalu po poldnevu je zavila „Hi- spaniola“ krog skalnatga severnega rta.

Veter se je zasukal in je pihal — proti zapadu. To je bilo ugodno za na- ju. Obrnila sva se proti vzhodnemu o- brežju in jadrjala proti jugu. Ni bilo dolgo, pa sva bila pred zalivom.

Plitev je bil in počakati sva mo- rala, da ga zalije plima in naju za- nese na pesek. Sidra nisva imela, ker sem ga odrezal. Hands mi je dal na- ročila, kako naj povežem jadra in po dolgem trudu sva končno mirno oble- žala na mestu. — Sedla sva, da spet izjuzava.

Nekaj časa sva molčala. Nato pa se je oglasil Hands.

„Kapitan“, je dejal s svojim ne- prijetnim smehljajem, „tu-le leži moj nekdanji tovariš. — Kaj ko bi ga vr- gli v morje? Nisem občutljiv v takih stvarih, gotovo ne, pa zdi se mi, da tole mrtvo truplo ni prav nič poseben okrasek za krov!“

„Preslab sem, da bi ga sam dvig- nil črez pregrado. — Razen tega mi ta posel ne ugaja. Naj leži tam! Mene ne moti!“

„Tale „Hispaniola“ je nesrečna la- dja, Jim“, je nadaljeval. „Koliko ji je že ubitih in mrtvih, odkar sva se vkrcala v Bristolu. Nisem še videl ta- ko nesrečne ladje. — Tale moj tovariš je mrtav, kajne? Jaz nisem učen, vi pa znate brati knjige in pisati tudi. — Ka, mislite, da naravnost vprašam — ali ve takle mrtve človek mrtve za ve- dno, ali pa še oživi?“

„Telo morete umoriti, Hands, du- še pa ne. To bi že morali vedeti! — Vaš tovariš je na onem svetu in me- rebiti naju opazuje!“

„Hm“, je dejal, „to je neprijetno, in zdi se kot da bi bilo pobijanje zgolj izguba časa. — Sicer pa, najsi bo- de kakorkoli, z duhovi ni treba mnogo

računati, toliko sem si že izkusil. — Duhov se ne bojim, Jim! — Jim, do- ber človek ste, ali bi stopili tlo v ka- bino in mi prinesli, — prinesli — ka- ko se vruga pravi — pozabil sem —. Dobro, — ali bi mi prinesli stekleni- co vina, Jim? Tole žganje je premoč- no zame.“

Njegovo obotavljanje mi je bilo — sumljivo in da bi rajši pil vino ko žganje, tega gladko nisem mogel ver- jeti. Njegove besede so bile le izgo- vor! Iznebiti se me je hotel za trenu- tek, toliko mi je bilo jasno. Pa kaj je nameraval, tega nisem mogel spozna- ti. Njegovi pogledi so se izogibali mo- jim očem in blodili po krovu, po jad- rah, po morju in od časa do časa ob- viseli na mrtvem tovarišu. Režal se je in v neprikriti zadregi molil jezik iz ust, kakor otrok, ki ga zalotijo pri tat- vini.

„S takim nerodnim in neumno pre- kamjenim človekom bom že še opravi- vil!“ sem si dejal in sem bil koj pri- pravljen z odgovorom.

„Vina?“ sem vprašal. „Tem bel- je! Hočete belega ali črnega?“

„Mh, mislim, — to je vseeno, pri- jatelj“, mi je odgovoril. „Ako je le do- bro in močno!“

„Prav! Prinesel vam ga bom, — Hands, — pa iskati ga bom moral v kajuti!“

Ropotal sem po stopnicah, kolikoz sem mogel glasno, sezul čevlje, stopil tiho po hodniku proti sprednjemu de- lu, zlezal po lestevici in previdno po- modil glavo na krov.

Moja najhujsa pričakovanja bila so resnica —.

Hands je čepel na rokah in v kolenih in četudi ga je rana na steg- nu hudo bolela — čul sem ga, kako je stokal — se je vkljub bolečini vle- kel črez krov. V pol minuti je prile- zel do kuca zvitih vrvi in poiskal v njem kratko bodalo, do ročaja pema- zano s krvjo. Gledal ga je zatrenut, prezirljivo nabral spodnjo čeljust, po- akusil njegovo ostrino in ga hlastno skril pod suknjo na prsni. Nato je pa zlezal nazaj na svoj prostor.

Zadosti sem videl.

(Dalje prihodnjik.)